

WORDT VERVOLGD

Bedrijfscontinuïteit in de
biologische landbouw

NZ27 ZOEKT AGRARISCHE
VAKMAN/VROUW MET
KENNIS EN VAN BIOLOGISCHE
AKKERBOUW

OVERDRAGEN EN RUIMTE GEVEN

NZ27 wordt al vanaf de drooglegging van Zuidelijk Flevoland biologisch beheerd. Douwe Monsma heeft lang het gezicht bepaald van het landbouwbedrijf. Inmiddels staat zijn zoon Jan in de startblokken om zijn verantwoordelijkheden over te nemen. Veel blijft hetzelfde, maar Jan wil toch wel wat veranderen als hij het voor het zeggen krijgt.

TEKST & FOTO | LEEN JANMAAT

Nadat de Rijksdienst stopte met haar toezicht op het landbouwbedrijf, is de grond overgedragen en ziet de stichting Beheer NZ27 erop toe dat het bedrijf biologisch wordt beheerd. Maar zowel de stichting als de beheerders hebben meer ambities, dit vraagt om een herijking van de koers. Ik spreek met vader Douwe en zoon Jan over de toekomst van NZ27.

De winterpenen zijn geoogst, wat nog rest is wat grondbewerking en inzaaien van granen voor het land met rust wordt gelaten. Het seizoen was hectisch, mede omdat de regenhaspel maar bleef rondgaan op het bedrijf. Dat begon in het vroege voorjaar en ging door in de zomer. Zoon Jan is vooral op de uitvoering van het boerenwerk gericht, hij voelt zich op en top akkerbouwer en wil het graag goed doen. “Het vak vind ik geweldig om te doen, zo door de jaren heen krijg ik het steeds meer in de vingers. Mijn valkuil is dat ik

het werk bij voorkeur allemaal zelf doe, komende jaren zal ik wel meer moeten overdragen. De vraag is wel aan wie.”

Overdragen en ruimte geven wordt het thema van het gesprek. Ook pa Douwe Monsma vindt het lastig zijn taken en verantwoordelijkheden over te dragen. “Tot nu toe ben ik de spil van het bedrijf geweest, als er wordt gebeld vragen ze meestal naar mij.” De uitdaging is om dat te veranderen komende jaren, de organisatie van het werk, de afzet en inkoop schuift dan naar Jan. Maar Jan kan pas taken overnemen als hij daarvoor tijd en ruimte heeft hetgeen betekent dat ze er nog iemand erbij nodig hebben. Naar wat voor persoon zoeken ze? Na een korte stilte concluderen vader en zoon: “We zoeken een echte vakman die weet hoe het werkt in de akkerbouw. Natuurlijk wel iemand met een biologisch hart, dat blijft de kern van NZ27.” Terwijl Douwe even wat dringende

Foto Jan Monsma

Deze winter stellen we een natuurplan op en bepalen we de doelen die we met inzet van biodiversiteit willen bereiken.

loopt van bodemleven, dat geeft bijvoorbeeld problemen met uien rooien omdat teveel wormen zorgen voor verslijming. De grond wordt dan keihard. Ook zien we de populatie ritnaalden toenemen, de larven tasten zowel uien als aardappels aan. Blijkbaar biedt ons huidige bouwplan met de helft aan rustgewassen een goed milieu voor ritnaalden en emelten.”

Wat ziet hij als opvolger als zijn belangrijkste uitdagingen? “Die liggen deels in innovatie, zowel op technisch als op teeltgebied. Nieuwe mechanisatie bij

Jan en Douwe Monsma

onkruidbestrijding en met name robotisering komen eraan. Met een schuin oog kijken we ook naar strokenteelt zoals ERF en anderen dit oppakken. Met name beregenen in een droge zomer zoals afgelopen jaar is dan lastig. We kijken dit nog even aan voordat we de boel omgooien. Maar ook ziekten en plagen houden me bezig, de laatste jaren achtervolgt fusarium in de uien ons. Ik wil er graag achter komen hoe dit precies komt en hoe besmetting kan worden voorkomen. Desnoods passen we het bouwplan hierop aan. Het is zonde om te zien hoe uien zijn besmet, het tast de kwaliteit aan. Kortom het gaat allemaal niet vanzelf.” Toch is NZ27 op meerdere fronten een gezond bedrijf. Dat het ook economisch goed draait, is best een prestatie vindt Douwe: “We zijn geen doorsnee familiebedrijf, bij ons worden alle uren gewoon betaald. Het was best een uitdaging om NZ27 ook bedrijfseconomisch gezond te maken. Afgelopen jaren eiste de bedrijfsvoering veel tijd op, als het om innovaties gaat, staan we wat minder in de frontlinie. In de beginjaren moesten we wel zelf aan de slag omdat er weinig voorhanden was. We hebben veel gesleuteld aan werktuigen en mede

BEDRIJFSGEGEVENS NZ27

Naast de familie Monsma (vader Douwe, moeder Anja, zoon Jan en schoonzoon Menachem) wordt het bedrijf gedragen door medewerkers Tjitse Ritsema, Jan Muller, Istvan Gyorgy en Stefan Csaba Maton.

Areal: 275 ha akkerbouwgewassen, grasklaver en groenten, aardappelen, uien, erwten, pompoenen, rode bieten, suikermais, kool (spits, rode en witte), graan (tarwe), wortelen en sperziebonen

De Beleving: Biologisch moet je proeven en beleven. In de speciale (kas)ruimte exposeert het bedrijf haar gewassen en invulling van biologische landbouw. Naast de plek biodiversiteit wordt zichtbaar hoe via vier windturbines duurzame energie wordt opgewekt.

hierdoor zijn we instaat het land schoon te houden. Natuurlijk speelt ook het weer altijd een rol van betekenis. Regelmatig krijgen we complimenten dat de gewassen er goed en schoon bijliggen. We sluiten wel aan bij nieuwe ontwikkelingen zoals de introductie van trekkers op waterstof. In eerdere jaren hebben we geïnvesteerd in duurzaam opgewekte energie, naast de vier windturbines die op de kavel staan, liggen er ook zonnepanelen op het dak.”

Met biodiversiteit gaat het bedrijf de komende tijd serieus aan de slag. “Deze winter stellen we een natuurplan op en bepalen we de doelen die we met inzet van biodiversiteit willen bereiken. Als het lukt, benoemen we kritieke prestatie-indicatoren zodat we kunnen volgen hoe het plan in de praktijk uitpakt. We kunnen dit dan jaarlijks evalueren en waar nodig de plannen bijstellen.”

Hoewel akkerbouw de core business blijft, biedt NZ27 ook ruimte voor sociale functies zoals zorg waarbij mensen op het bedrijf aan het werk kunnen. De begeleiding wordt dan wel door iemand van buiten het bedrijf verzorgd. Daarnaast vervult De Beleving (zie kader) een sociale functie, helaas staan deze activiteiten tijdelijk stil vanwege corona. ■

telefoontjes afhandelt, praat ik verder met Jan. Welke veranderingen zie jij voor je? Na een lichte aarzeling antwoordt hij: “Ik hink wel op twee gedachten, enerzijds denk ik aan extensiveren om minder afhankelijk te zijn van arbeid. Dus wat veeleisende gewassen inruilen voor rustgewassen. In dat geval wordt het rustiger op het bedrijf. Anderzijds denk ik ook juist om ons bouwplan wat intensiever te maken. Het lijkt wel of onze bodem over-

KRINGLOOPLANDBOUW

Biologische akkerbouwers zijn afhankelijk van organische mest die van elders komt. Douwe Monsma heeft lang overwogen om vee te introduceren op het bedrijf, dit mede om de kringloop binnen het bedrijf te gaan sluiten. Dat is er (nog) niet van gekomen. Er wordt nu voornamelijk vaste mest gebruikt, soms is een extra gift met hulpmeststoffen of droge kippenmest nodig voor de gewasgroei. In retour vinden gras-klaver en luzerne hun weg naar de veehouders.

WORKSHOP BIOKENNISWEEK

Bioboer zoekt Bioboer

Do 21 jan a.s. | in de ochtend | Zoek jij ook mede-ondernemers of misschien zelfs een opvolger? Wil je starten als ondernemer in de biologische landbouw? Doe dan mee met de workshop ‘Bioboer zoekt Bioboer’ tijdens de online BioKennisWeek. Zie programma, dat staat binnenkort op www.bio-beurs.nl

